

SABATINES INTEMPESTIVES

Gregorio Morán

Un descobriment personal

Va passar a la línia 5, en direcció a Cornellà. Vam pujar a l'estació de Sagrada Família. Vaig entrar al vagó mentre xerrava amb l'escriptor i amic Javier Pérez Andújar. (Hi ha una curiosa tradició catalana imposada per qui va arribar a ser el més brillant dels atracadors del seu temps en el camp de l'art i que responia al nom de Salvador Dalí, fill de notari –a Catalunya els notaris i els seus hereus són i han estat molt importants; tant com a Galícia els registradors de la propietat i els seus fills–. Aquesta tradició diu alguna cosa així com que “Qui a partir dels 40 anys puja al metro és que ha fracassat a la vida”). Tot just es van tancar les portes es va adreçar a mi un individu d'aspecte magribí que amb summa correcció em va oferir el seu seient.

Excuso dir la meua perplexitat mentre mirava ara el magribí ara en Javier. Ho vaig rebutjar de ple, però el bon home, educat i ferm, insistia. Un emigrant em deixava el seu seient perquè l'ocupés un home gran que el mirava amb certa distància, entre sorprès i irritat! No tenia, crec jo, res a veure amb el racisme, suposo que hauria reaccionat igual amb un castís de Chamberí, encara que em temo que avui dia els castissos són incapaços de cedir el seient ni tan sols a un avi amb parkinson i croses, que no era el meu cas.

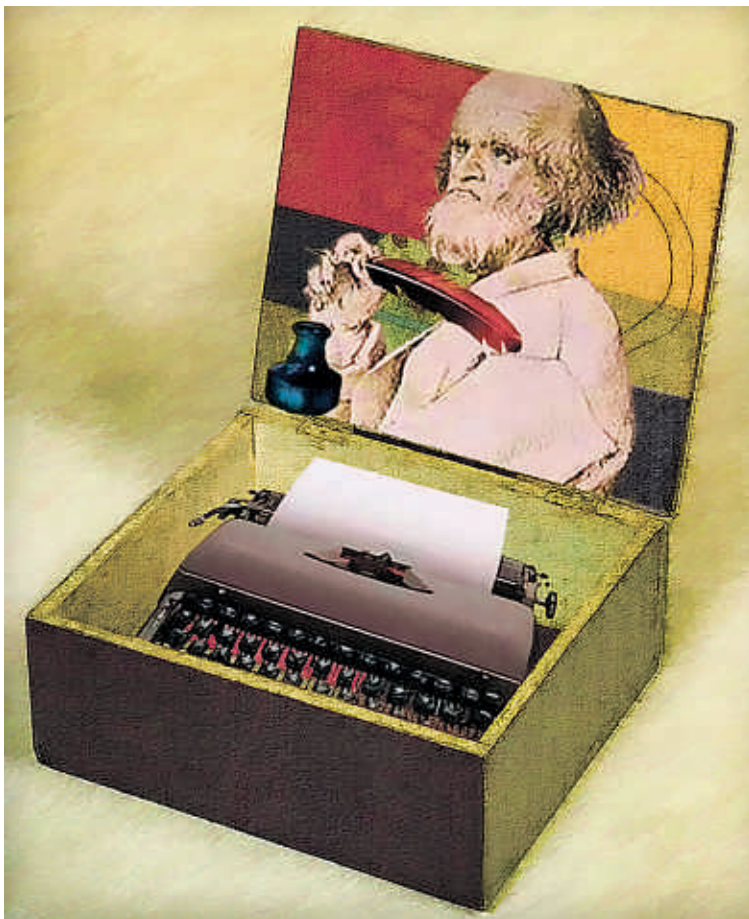
És evident que havia topat amb un respectuós ciutadà que no estava disposat a cedir davant un individu que li semblava un vell amb més necessitat de seure que ell mateix. L'escena resultava insòlita per a mi, que sempre m'he indignat davant aquelles mares primmirades i agressives que reaccionen com escurçons quan algú els suggereix que facin aixecar els seus fills escarxofats al seient mentre una àvia amb dificultats busca amb ansietat un seient de descans. “Els meus fills tenen els mateixos drets que qualsevol vella xaruga!”, cosa que no és certa, començant perquè els seus fills no solen pagar bitllet. El dia que vam desterrar la urbanitat dels plans d'estudi i dels costums vam enterrar una civilització.

Però el cert era una altra cosa i no aquesta escuma de temps passats, de les cultures que anomenem burgeses i del deteriorament dels costums. Per primera vegada a la vida havia d'afrontar la consciència de ser vell i a més semblar-ho, fins al punt de sentir el respecte, o la compassió, d'un home que em cedia el seient. M'importa un rave el que puguin pensar els altres sobre aquest incident personal, els seus acudits i les seves conyes. Ho sabíem per la literatura però mai, almenys jo, ho havia interioritzat com a inevitable en aquests temps en què qualsevol fantasma amaga l'edat com si amb això enganyés els lectors amb aquesta espècie de lociò capil·lar intel·lectual de l'autoajuda, la que se sol expressar amb la frase: “Cadascú té l'edat que sent!”. És veritat que la capacitat d'enganyar-se és el laç més directe i indissoluble entre l'adolescència i la vellesa, en què qualsevol ximple disfressat d'acadèmic és capaç de firmar fins i tot un llibre.

Admetem-ho. Alguns hem deixat de fer-nos grans. Ara som grans. N'hi hauria prou amb l'evidència que et considerin ob-

jecte digne de seient en llocs on són escassos –cosa que una civilització arcaica, ja obsoleta, desdenya–. Perquè potser més important que algú et qualifiqui de vell és el detall que el valori com a digne de respecte. Per tant el magribí, educat i disposat, té més nivell de civilització que el meu propi, i qui mereixeria una reflexió és ell, en la seva singularitat, i no jo, en l'evidència d'una vida ja llarga i molt treballada.

67 anys i mig és una edat per a la reflexió i té la seva sarcàstica gràcia que hagi estat un incident personal a la línia 5 del metro de Barcelona el que m'hagi provo-

MESEGUER

cat de manera tan tardana un col·lapse reflexiu. Vellesa i periodisme són termes contradictoris per més que alguns graciosos juvenils, ancians prematurs, hagin escrit llatinades per a simples sobre el veterà Indro Montanelli, un hàbil prestidigitador ideològic de l'oportunisme italià, o el nostre Fernández Armesto, *Augusto Assía*, i el seu gran trànsit del comunisme estalinista a granger gallec, casat amb dona rumbosa. Els antics joves cosmopolites de ploma de lloguer van envellir mala-

**Admetem-ho:
alguns hem deixat
de fer-nos grans;
ara som grans**

ment, però només respecte a la prosa, no al patrimoni.

Cada vegada m'inclino més per la figura emblemàtica del cambrer. Admiro la professió de cambrer. No m'estic referint a aquests nois/noies, incompetents per hores, que no tenen ni idea de l'ofici i que sobreviuen en règim de semiesclavatge; ni ells saben fer res ni els qui els paguen van més enllà de cobrir l'expedient. No, jo vull parlar del veterà del tovalló blanc, com un maneguí, i el somriure fred davant el client, a qui no s'havia de repetir la comanda i que no apuntava res fora del seu cap registrador. Sempre he pensat que el nostre paper en la història, si més

no el d'alguns, entre els quals em compto, va ser el de ser cambrers en èpoques difícils. Servíem atents els qui ens demanaven aquest menjar o beguda o aquell desvari, però creïem en l'ofici o més aviat en el respecte que es mereixien els clients que ens havien tocat en l'equívoca sort de la vida.

Sense anar més lluny, jo vaig començar en el periodisme legal amb 29 anys. Felicitament una mica tard, perquè això em va evitar aquelles vergonyes recòndites dels Raulito del Pozo, un bon peça, o la Rosita Montero, llàgrima fàcil. Ho dic sense ànim d'ofendre, senzillament perquè ja sóc gran; m'ho ha garantit un educat magribí a la línia 5 del metro de Barcelona, i ells són els referents vius que coneix més bé quan estàvem en costats diferents de les barricades de paper.

Per això la imatge del cambrer. Perquè tot periodista va ser durant un moment de la seva vida un cambrer, un home servicial amb vocació, encara que els oficis de vegades fossin arriscats o comportessin alguna complicació afegida. Però la veritat és que ho vam aprendre gairebé tot en la humil i digníssima professió de cambrers en la història; el que volien els clients, els seus gustos, les seves manies, les seves obsessions, les seves trampes... Fins que un dia ens vam proposar que potser havia arribat el moment de muntar el nostre propi bar, un xiringuito per a autònoms, perquè al cap i a la fi això és el que som, uns autònoms que han cobert l'edat de la jubilació sense poder jubilar-se llevat que acceptem aquestes fórmules intricades que ens proposen els experts

lletrats en tributs, on ens ofereixen passar d'amos de restaurant sense menú de migdia, “només carta”, a associats d'una empresa limitada, amb unes complicacions legals que em semblen encara més difícils que cuinar cada setmana per als pacients parroquians que vulguin un menú, si no exquisit, almenys decent.

Ho confesso, començo a estar cansat d'escriure de Mas o de Rajoy, o la variant abacial de la família Simpson que s'anomena Pujol, o el Bárcenas que esquia sobre la nostra columna vertebral i a més esbossa un somriure entre patilla i patilla. Els cicles de la nostra vida estan marcats, però només els distingim quan ja ha passat cert temps. A mi, després d'haver trepitjat casualment la línia 5, en direcció a l'Hospitalet-Cornellà, infreqüent destinació en la colla d'anys que fa que visc i gaudeixo i pateixo Barcelona, allò que em produeix certa enyorança és la tendresa. La trobo a faltar encara que sigui en la perversa carícia del tret. Tot menys continuar insistint sobre si Òmnium Cultural manté els seus orígens d'associació racista, o si l'Assemblea Nacional Catalana és la versió postmoderna dels xirucaires que pujaven a la Muntanya Màgica, no precisament la de Thomas Mann, per confirmar que constituïm la sal de la terra.

No entenc per què ens asseguraven que quan arribéssim a vells seríem conservadors. Si fos sincer m'atreveria a dir-los que mai no hem tingut tantes raons per ser radicals i enviar tota aquesta merda de grimpaies a mig fer –literalment– a prendre pel cul.●

Josep Cuní

Pensar

Si un home no és liberal de jove, no té cor. Si no és conservador quan maduri, no té cap”. Aquesta és una de les moltes sentències falsament atribuïdes a Winston Churchill. Als britànics els agrada convertir en referent el seu líder durant la Segona Guerra Mundial tant com als catalans a Josep Pla. Les mencions de tots dos que abans circulaven només per ambients polítics i literaris i que els curiosos trobaven en llibres de frases cèlebres, ara estan a l'abast de tothom gràcies a internet. Només cal buscar-ne a qualsevol pàgina de citacions, pensaments i aforismes per fer-les servir amb intenció il·lustrada. Això no vol dir, però, ni que la citació sigui adequada ni l'atribució correcta.

Per això, i així com Valentí Puig va posar ordre a les referències de l'emportanès en el *Diccionari Pla de Literatura*, Richard M. Langworth ho ha fet amb el britànic a *El ingenio de Churchill* (Plataforma Editorial). El llibre, que es presenta com la recopilació definitiva per part de qui va presidir The Churchill Center el 1968, és tan interessant com perillós de fer anar si qui busca una citació a mida no s'adona que podria formar part de les apòcrifes.

I com que el treball és el resultat de furgar a l'obra del premi Nobel de Literatura, a partir d'ara resultarà

**A partir d'ara citar
Churchill sense
comprovació prèvia
serà citar-lo en va**

evident que citar-lo sense comprovació prèvia serà citar-lo en va. Una cosa semblant al que van fer els francesos amb Albert Camus, un altre recurrent de certa intel·lectualitat. Entre nosaltres, fa dos anys, i amb motiu del centenari del seu naixement, també Plataforma Editorial va publicar un *Breviari de la dignidad humana*. Qualsevol d'aquests textos té l'al·licient que s'ha de llegir a poc a poc per pair-lo amb tranquil·litat i assimilar-lo amb paciència. Una cosa semblant als fragments filosòfics que acaba de publicar Joan-Carles Mèlich (Fragmenta Editorial) i que ens conviden a la reflexió. “No podem viure sense imatges. No podem viure només amb imatges” és un dels que juguen amb una paraula buscant les diverses dimensions d'una idea. Un altre, “El perdó no restaura, però sense perdó no hi ha restauració possible”. I així fins al 261, que conclou: “Arribem massa tard i marxem massa aviat”. És obvi que citar un filòsof dels nostres dies és una temeritat. Però també ho és que sense les seves aportacions la nostra societat seria més plana.

Passa com amb els poetes. Joan Margarit, especialment. Quedar-se només amb un dels seus versos de vegades és quedar-se amb una reflexió tan potent que permet donar un parell de voltes a per què ens passa el que ens passa. I ens passa tant! Una cosa que hauria de ser elemental però que s'ha convertit en extraordinària. Referències per a tots aquells que encara es fan preguntes en una societat que només busca respostes.●